

PAPER DETAILS

TITLE: YARGITAY KARARLARI IŞIGINDA ANONİM ŞİRKETTE GENEL KURULUN BİLANÇOYA
İLİSKİN KARARININ AÇIK İBRA KARARINA ETKİSİ

AUTHORS: Raziye AKSU ÖZKAN

PAGES: 282-307

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1272502>

YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA ANONİM ŞİRKETTE GENEL KURULUN BİLANÇOYA İLİŞKİN KARARININ AÇIK İBRA KARARINA ETKİSİ

IN LIGHT OF SUPREME COURT OF APPEAL'S RESOLUTIONS THE IMPACT OF THE GENERAL ASSEMBLY'S RESOLUTION REGARDING THE BALANCE SHEET IN THE JOINT STOCK COMPANY ON THE EXPLICIT RELEASE RESOLUTION

Hakemli Makale

Raziye AKSU ÖZKAN*

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	284
I. GENEL KURUL TARAFINDAN İBRA KARARI ALINMASI	284
A. Genel Olarak	284
B. Açık İbra.....	285
C. Örtülü İbra	286
II. BİLANÇOYA İLİŞKİN KARAR İLE AÇIK İBRA KARARI ARASINDAKİ İLİŞKİ	287
A. Bilanço Onaylanmışsa.....	287
1. Genel Kurulun İbra Kararı Alıp Alamayacağını İncelenmesi	287
a. Öğretide Yer Alan Görüşler ve Yargıtay Uygulaması.....	287
b. Değerlendirmemiz	290
2. Genel Kurulun İbra Etmeme Kararı Vermesinin Yönetim Kurulu Açısından Değerlendirilmesi	296
B. Bilanço Onaylanmamışsa	298
1. Gündemde Bilançoya İlişkin Bir Madde Bulunması Hâlinde	298
2. Gündemde Bilançoya İlişkin Bir Madde Bulunmaması Hâlinde	302
SONUÇ	303
KAYNAKÇA	305

DOI: 10.32957/hacettepehdf.790029

Makalenin Geliş Tarihi: 28.03.2020

Makalenin Kabul Tarihi: 09.11.2021

* Dr. Araştırma Görevlisi. Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.
E-posta: raziye_aksu1905@hotmail.com

Bu çalışma Araştırma ve Yayın Etiği'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

ORCID: 0000-0003-2245-863X

ÖZ

Bu çalışmada, Yargıtay kararları ışığında anonim şirkette genel kurulun bilançooya ilişkin kararının açık ibra kararına etkisi incelenmiştir. İbra kararı ile genel kurul; yönetim kurulu üyelerini ilgili dönemdeki faaliyetleri sebebiyle sorumlu tutmayacağını açıklamaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu madde 424'te bilançonun onaylanmasının kural olarak ibra sonucunu doğuracağı açıkça düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra, genel kurul açık ibra kararı da alabilir. Genel kurul açık ibra kararı aldıysa, bilançonun onaylanması ayrıca ibra sonucunu doğurmayacaktır. Bununla birlikte, gündemde ibraya yönelik bir madde varsa, bunun bilançonun onaylanması veya onaylanmaması kararıyla arasındaki ilişki Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmemiştir. Buna göre, ilk kısımda bilançooyu onaylayan genel kurulun ibra kararı vermek zorunda olup olmadığı ve genel kurul tarafından ibra etmeme kararı verilmişse, yönetim kurulunun buna karşı ne yapabileceği soruları üzerinde durulmuştur. İkinci kısımda genel kurulun bilançooyu onaylamadan ibra kararı verip veremeyeceği tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anonim şirket, yönetim kurulu, ibra, bilanço, bilançonun onaylanması.

ABSTRACT

In this study, the impact of the general assembly's resolution regarding the balance sheet on the explicit release resolution in a joint stock company is examined in light of the decisions of the Supreme Court of Appeal's. With the release decision, the general assembly declares that it will not hold the members of the board of directors responsible for their activities in the relevant period. In Article 424 of the Turkish Commercial Code numbered 6102, it is clearly regulated that the approval of the balance sheet will result in release as a rule. In addition, the general assembly may also take an explicit release resolution. If the general assembly has made an explicit release resolution, the approval of the balance sheet will not result in release. However, if there is an item on the agenda of the general assembly meeting for release, the relationship between this and the resolution to approve or not approve the balance sheet is not regulated in the Turkish Commercial Code. Accordingly, in the first part, whether the general assembly approving the balance sheet is obliged to make a release resolution and if the general assembly resolutions not to release it, what the board of directors can do against it are discussed. In the second part, it is discussed whether the general assembly can give a release resolution without approving the balance sheet.

Keywords: Joint stock company, board of director, release, balance sheet, approve of balance sheet.

GİRİŞ

Yönetim kurulu, anonim şirketi yönetmek ve temsil etmekle görevlidir (TTK m. 365). Buna göre yönetim kurulu, şirket sermayesini kullanarak şirketin amacını elde etmesi için faaliyetlerde bulunur. Bu faaliyetler sonucunda şirketi borçlu veya alacaklı konumuna getirir, şirket kâr eder veya zarara uğrar. Bu işlemlerin parasal karşılıklarıyla özeti yönetim kurulunun hazırlamakla yükümlü olduğu finansal tablolardan¹ biri olan bilançoda yer alır (TTK m. 514). Genel kurul, bilanço aracılığıyla şirketin varlık, yükümlülük ve özkaynak tutarına ilişkin bilgileri edinir ve bu sayede, yönetim kurulunun şirketi nasıl yönettiğini ve performansını değerlendirebilir. Nitekim TTK m. 424'te bilançonun onaylanmasına kural olarak ibra sonucu bağlanmıştır. Bununla birlikte, genel kurulun gündeminde ibraya yönelik bir madde varsa, bunun bilançonun onaylanması veya onaylanmaması kararıyla arasındaki ilişki TTK'de düzenlenmemiştir. Bu sebeple, bu çalışmada bilançoyu onaylayan genel kurulun yönetim kurulu açısından ibra kararı vermek zorunda olup olmadığı veya onaylamayan genel kurulun ibra kararı verip veremeyeceği incelenecektir.

I. GENEL KURUL TARAFINDAN İBRA KARARI ALINMASI

A. Genel Olarak

İbra, genel kurulun, sorumlu organın üyelerine karşı karar şeklindeki bir irade açıklamasıdır. Genel kurul, bu karar ile ibra edilecek kişilerin söz konusu dönemdeki işlemlerini hukuka ve şirket açısından işin gereğine uygun bulduğunu beyan etmektedir².

¹ TTK m. 68/3 uyarınca bilanço ile gelir tablosu yılsonu finansal tablolarını oluşturur. Hükmün gerekçesinde, bu tabloların, yılsonunda çıkartılacak finansal tablolar açısından asgariyi oluşturacağı belirtilmiştir. Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) uyarınca finansal tablolar, döneme ait finansal durum tablosu, kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu, özkaynak değişim tablosu, nakit akış tablosu ve önemli muhasebe politikalarını ve diğer açıklayıcı bilgileri içeren dipnotlardan oluşur [TTK m. 514/1; TMS 1-Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı, m. 10 (Bkz. RG. 24.05.2018, S. 30430)].

² AYTAÇ, Zühtü, **Anonim Ortaklıklarda İbra**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982, s. 7; ÇELİK, Aydın, **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 47; ÇAMOĞLU, Ersin, **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu**, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 223; AKDAĞ GÜNEY, Necla, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 297; POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin, **Ortaklıklar Hukuku I**, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s. 458; BAHTİYAR, Mehmet,

Başka bir deyişle, genel kurul yönetim kurulu üyelerini ilgili dönemdeki faaliyetleri sebebiyle sorumlu tutmayacağını açıklamaktadır³. Nitekim TTK m. 558'e göre ibra kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak⁴, şirketin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırır.

İbra, açık bir kararla veya bilançonun onaylanması ile örtülü şekilde alınabilir (TTK m. 409/1; TTK m. 424/1). Bu sebeple, öğretide ibra, gündemde ibraya yönelik bir madde olup olmamasına göre “açık ve örtülü ibra” şeklinde ikili bir ayrıma tâbi tutularak ele alınmaktadır⁵. Bu bağlamda, aşağıda bu kararların geçerliliği için gereken koşullara genel hatlarıyla değinilecektir.

B. Açık İbra

Açık ibra kararı, genel kurul tarafından gündemde bulunan madde doğrultusunda alınan karardır. Bu kararda genel kurul, ibra edilecek kişileri ibra edip etmediğini açıklamak zorundadır⁶. Açık ibra kararı, hiçbir sınırlamaya tâbi kılınmaksızın genel

Ortaklıklar Hukuku, Güncellenmiş 14. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2020, s. 411; PULAŞLI, Hasan, **Şirketler Hukuku Şerhi**, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 2674.

³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, 2019, s. 458.

⁴ Hükümün mehzazı İsviçre Borçlar Kanunu (Obligationenrecht-OR) Art. 758 uyarınca, “Der Entlastungsbeschluss der Generalversammlung wirkt nur für bekanntgegebene Tatsachen und nur gegenüber der Gesellschaft sowie gegenüber den Aktionären, die dem Beschluss zugestimmt oder die Aktien seither in Kenntnis des Beschlusses erworben haben.” Hüküm Türkçe’ye “Genel kurulun ibra kararı, yalnızca açıklanan gerçeklerle sınırlı olarak, sadece şirkete ve ibraya olumlu oy veren veya ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerine karşı geçerlidir.” şeklinde çevrilebilir.

⁵ ŞENER, Oruç Hami, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**, Gözden Geçirilmiş 4. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 430; ÜÇİŞİK, Güzin/ÇELİK, Aydın, **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, C. 1, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 564; ÇELİK, 2007, s. 51; Bahtiyar TTK m. 409/1 uyarınca açık ibranın, olağan genel kurul toplantısının gündemine dâhil olması sebebiyle, örtülü ibranın mümkün olmayacağını ifade etmiştir. Bkz. BAHTİYAR, 2020, s. 412; BAHTİYAR, Mehmet, “Anonim Ortaklıkta İbraya İlişkin Bazı Sorunlar”, Prof. Dr. Mustafa Dural’ı Anma Sempozyumu Özel Sayı III, **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2018, Cilt: 6, Sayı: 1, s. 101 ve devamı; İsviçre Hukuku’nda bilançonun onaylanmasına ibra sonucu bağlanmamıştır. Bkz. EISENRING, Marlen, **OR Kommentar Schweizerisches Obligationenrecht**, (der. Kostkiewicz, Jolanta Kren/Wolf, Stephan/Amstutz, Marc/Fankhauser, Roland), Orell Füssli Verlag, 3. Baskı, Zürich, 2016, Art. 698, N. 6a; TANNER, Brigitte, **Die Aktiengesellschaft, Generalversammlung und Verwaltungsrat. Mängel in der Organisation, Art. 698-726 und 731b OR**, (der. Handschin, Lukas), Schulthess Verlag, 3. Baskı, Zürich, 2018, Art. 698, N. 128.

⁶ HELVACI, Mehmet, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu**, 2. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2001, s. 139.

olarak verilebileceği gibi, zaman, kişi veya konu açısından sınırlandırma yapılarak da verilebilir. Bu bağlamda öğretide ibranın kapsamı açısından genel ve özel ibra ayrımı yapılmaktadır⁷. Buna göre ibra kararı verilirken, zaman, kişi veya konu açısından sınırlandırma yapılarak özel ibra kararı alınabilir⁸. Şayet böyle bir sınırlandırma yoksa ibra genel nitelik taşır⁹. Genel ibra kararı, ibra iradesinin genel olarak açıklanmak suretiyle, bütün yönetim kurulu üyelerine yönelik ve ilgili hesap dönemi için ibra kararının alınmış olması hâlinde söz konusu olur¹⁰.

C. Örtülü İbra

TTK m. 424/1 uyarınca bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin ibrası sonucunu doğurur. TTK'de açıkça bilançonun tanımına yer verilmemiştir; ancak TTK m. 68/1'de bilançonun işletmenin varlık ve borçlarının tutarlarının ilişkisini gösteren finansal tablo olduğu yer almıştır. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun (KGK) yayınlarında¹¹ ve öğretide bilanço, hazırlandığı tarih itibarıyla işletmenin varlık, yükümlülük ve özkaynaklarını gösteren tablo şeklinde tanımlanmaktadır¹².

⁷ ÇAMOĞLU, 2010, s. 228; AKDAĞ GÜNEY, Necla, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s. 427; AKDAĞ GÜNEY, 2010, s. 307; ÇELİK, 2007, s. 52-55; ÜÇİŞİK/ÇELİK, 2013, s. 564; WATTER, Rolf/DUBS, Dieter, **Der Déchargebeschluss**, Aktuelle Juristische Praxis, Yıl: 2001, s. 910, <https://www.swisslex.ch/de/> (erişim tarihi: 20.08.2020); HOCHSTRASSER, Christian, **Die Rolle des Vergütungsausschusses nach der Umsetzung der Minder-Initiative**, (der. Forstmoser, Peter), Dike Verlag, Zürich/St. Gallen, 2016, s. 235; REISER, Nina, **Durchsetzung heterogener börsengesellschaftsrechtlicher Normen**, Dike Verlag, Zürich/St. Gallen, 2017, s. 333.

⁸ AKDAĞ GÜNEY, 2016, s. 427; ÇELİK, 2007, s. 53; HOCHSTRASSER, 2016, s. 236.

⁹ ÇAMOĞLU, 2010, s. 228; AKDAĞ GÜNEY, 2016, s. 427; ÇELİK, 2007, s. 52; ÜÇİŞİK/ÇELİK, 2013, s. 564; REISER, 2017, s. 333.

¹⁰ HELVACI, 2001, s. 139. Genel ibra kararı için öğretide verilen kıstas ibranın genel kurulun bilgisine ulaşan işlem ve konuları kapsayacağıdır. Bkz. ÇAMOĞLU, 2010, s. 228; AKDAĞ GÜNEY, 2010, s. 303; AYTAÇ, 1982, s. 85 ve devamı; TURANLI, Hüsnü, "Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta İbra", **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2014, Cilt: 2, Sayı: 2, s. 117; HOCHSTRASSER, 2016, s. 235; aksi yönde bkz. ÇELİK, 2007, s. 198; MOROĞLU, Erdoğan, "Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Yıl: 2001, Cilt: 21, Sayı: 2, s. 9-10.

¹¹ Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve, 3.3/a (Bkz. RG. 27.10.2018, S. 30578); Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (Bkz. RG. 29.07.2017, S. 30138 mük.), 1.29.

¹² SEVİLENGÜL, Orhan, **Genel Muhasebe**, 18. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2016, s. 33; UYSAL, Tolga/ŞENLİK, Mehmet, **Genel Muhasebe**, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 31; YALÇIN, Erhan, **Uluslararası Finansal Raporlama**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2015, s. 214; AKSU

Bilançonun onaylanması ile ibra sonucunun doğabilmesi için olağan toplantı gündeminde ibraya dair bir madde olmaması gerekir¹³. Zira TTK m. 424/1 uyarınca, genel kurul kararında aksine kayıt bulunması hâlinde bilançonun onaylanması ibra anlamına gelmeyecektir.

II. BİLANÇOYA İLİŞKİN KARAR İLE AÇIK İBRA KARARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

A. Bilanço Onaylanmışsa

1. Genel Kurulun İbra Kararı Alıp Alamayacağını İncelenmesi

a. Öğretide Yer Alan Görüşler ve Yargıtay Uygulaması

Öğretide genel kurulun bilançonun onaylanması kararı ile ibra kararını birbirinden ayırabileceği ifade edilmektedir¹⁴. Buna göre, genel kurul bilançoyu onaylamakla beraber, yönetim kurulu üyelerini ibra etmeyebilir¹⁵. Bununla birlikte, öğretide sorunsuz bir bilanço ve yıllık raporla faaliyet dönemine ait işlemlerin hesabını veren bir yönetim kurulunu, genel kurulun ibra etmekle yükümlü olduğu; ortada somut nedenler

ÖZKAN, Raziye, **Finansal Tabloların Tutulması ve Hukuksal Sonuçları**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 166; *Karayalçın*, bilançonun içeriğinden bahsetmeksizin, bilançoyu işletmenin dönem sonu mali “muavazene=denge”sini gösteren belge olarak tanımlamıştır. Bkz. KARAYALÇIN, Yaşar, **Muhasebe Hukuku**, 2. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1988, s. 40; *Tekinalp*, bilanço için bir tanım vermekten kaçınmaktadır. Yazara göre bunu yapmaya çalışmak, bilanço gibi zengin içeriğe sahip kavramlar açısından tanıtıcı olmamaktadır. Bu sebeple, bilançonun sonuç açıklama işlevine değinmektedir. Bkz. TEKİNALP, Ünal, **Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri**, 2. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1979, s. 59-60.

¹³ HELVACI, 2001, s. 139; ÇELİK, 2007, s. 55, 56; AYHAN, Rıza/ÇAĞLAR, Hayrettin/ÖZDAMAR, Mehmet, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 494; aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD., E. 2014/10839, K. 2014/17759, T. 17.11.2014. Bilançonun onaylanması ve yönetim kurulunun ibrası ayrı ayrı görüşülüp kararlar alındığından, bilançonun kabulünün ibra sonucunu doğurmayacağı hususunda bkz. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 14. HD., E. 2017/1007, K. 2018/75, T. 25.1.2018; Yargıtay 11. HD., E. 2017/223, K. 2018/6103, T. 08.10.2018; Yargıtay 11. HD., E. 2016/11599, K. 2018/3655, T. 16.05.2018. Kararlar için bkz. Lexpera veri tabanı (erişim tarihi: 17.08.2020).

¹⁴ AKDAĞ GÜNEY, 2016, s. 420; ÇAMOĞLU, 2010, s. 227.

¹⁵ ÇAMOĞLU, 2010, s. 227. Bilançonun onaylanması, genel kurulun ibrayı reddetmesini engellemez. Zira OR Art. 698’de yıllık raporun onaylanması, yıllık hesapların onaylanması ve yönetim kurulunun ibra edilmesi ile ilgili kararlar ayrı ayrı düzenlenmiştir [OR Art. 698/2(3, 4, 5)]. Bkz. JENNY, Daniel, **Abwehrmöglichkeiten von Verwaltungsratsmitgliedern in Verantwortlichkeitsprozessen**, (der. Forstmoser, Peter), Dike Verlag, Zürich/St. Gallen, 2012, § 8 N. 262.

yokken ibradan kaçınılmasının dürüstlük kuralına ve çelişkili davranış yasağına aykırılık oluşturacağı belirtilmektedir¹⁶.

Yargıtay, bilançoğu onaylayan genel kurulun kural olarak ibra yönünde karar vermesi gerektiği görüşündedir¹⁷. Örneğin Yargıtay'ın önüne gelen bir uyuşmazlıkta¹⁸ ilgili yılların bilançoları onaylanmış; ancak yönetim kurulu üyeleri ibra edilmemiştir. Davacı yönetim kurulu üyesi, genel kurulun ibra etmeme kararı aleyhine iptal davası açmıştır. Yerel mahkeme, genel kurulun, ibra konusunda geniş takdir yetkisine sahip olduğunu; ancak bu yetkisinin sınırsız olmadığını belirtmiştir. Mahkemeye göre sorunsuz bir bilanço ve yıllık raporlarla, faaliyet dönemine ait işlemlerin hesabını veren yönetim kurulunun ibra edilmesi gerekmektedir. Yerel mahkeme, ortada somut nedenler yokken ibradan kaçınılmasının, dürüstlük kurallarına aykırı düşeceği gerekçesiyle ibra etmeme kararının iptaline karar vermiş; Yargıtay ilk derece mahkemesinin kararını hukuka uygun bularak Bölge Adliye Mahkemesi'nin kararını onamıştır. Buna karşılık Yargıtay, genel kurul bilançoğu onaylamış ve ibra yönünde karar vermiş olsa dahi, şayet bilanço gerçeği yansıtmıyorsa veya geçerli değilse, alınan ibra kararının geçersiz olacağına hükmetmiştir¹⁹. Nitekim Yargıtay'ın önüne gelen başka bir

¹⁶ AYTAÇ, **1982**, s. 158; ATAN, **1967**, s. 62; ÇAMOĞLU, **2010**, s. 227.

¹⁷ Yargıtay 11. HD., E. 2018/2659, K. 2019/4162, T. 10.06.2019; Yargıtay 11. HD., E. 2018/5179, K. 2019/6573, T. 22.10.2019; Yargıtay 11. HD., E. 2015/10277, K. 2016/5229, T. 09.05.2016; Yargıtay 11. HD., E. 2015/15020, K. 2017/2388, T. 25.04.2017 [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ (erişim tarihi: 15.08.2020)].

¹⁸ Yargıtay 11. HD., E. 2019/3720, K. 2019/6800, T. 04.11.2019 [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ (erişim tarihi: 15.08.2020)].

¹⁹ Yargıtay 11. HD., E. 2017/3893, K. 2019/1017, T. 11.02.2019; Yargıtay 11. HD., E. 2019/336, K. 2019/8055, T. 11.12.2019; Yargıtay 11. HD., E. 2017/4068, K. 2019/4244, T. 11.06.2019; Yargıtay 11. HD., E. 2015/5409, K. 2015/12555, T. 25.11.2015; Yargıtay 11. HD., E. 2014/7145, K. 2015/4456, T. 31.03.2015; Yargıtay 11. HD., E. 2015/353, K. 2015/5705, T. 22.04.2015; Yargıtay 11. HD., E. 2017/4349, K. 2019/1390, T. 20.02.2019; Yargıtay 11. HD., E. 2015/9326, K. 2016/6223, T. 06.06.2016 [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ (erişim tarihi: 15.09.2020)]; Yargıtay'ın önüne gelen başka bir uyuşmazlıkta, bilanço onaylanmış ve yönetim kurulu üyeleri ibra edilmiştir. Davacı genel kurul tarafından alınan bu kararlar aleyhine iptal davası açmıştır. Yerel mahkeme bilançonun gerçeği yansıtmaması ve bazı konuların bilançoda bulunmaması sebebiyle dava konusu kararların iptali koşullarının oluştuğuna karar vermiştir. Yargıtay; gerek bilirkişi raporlarında gerek mahkeme gerekçesinde bilançonun hangi kısmının gerçeği yansıtmadığı veya hangi kaydın bilançoda bulunmadığının açıklanmadığını, davacının bilançonun gerçeği yansıtmadığı iddiasının doğruluğu hakkında delil ve verilerle karşılaştırılarak değerlendirme yapılmadığını saptamıştır. Bu sebeple, Yargıtay mahkemeye bilançonun nasıl ve hangi yönlerden gerçeği yansıtmadığı belirlenmeksizin eksik incelemeyle yazılı şekilde dava konusu şirket genel kurulunda alınan kararların iptaline karar verilmesini doğru görmemiş, kararı davalı yararına bozmuştur (Yargıtay 11. HD., E.

uyuşmazlıkta²⁰ bilanço onaylanmış ve yönetim kurulu üyeleri ibra edilmiştir. Yargıtay bilançonun gerçeği yansıtmamasının, kanuna ve iyiniyet kurallarına aykırı olduğu gerekçesiyle bilançonun onayına ilişkin genel kurul kararının iptali şartlarının oluştuğunu belirtmiştir. Bu sebeple, gerçeği yansıtmayan bilanço düzenleyen yönetim kurulu üyelerinin ibra kararının iptali şartlarının oluştuğunu belirterek yerel mahkemenin iptal yönündeki kararını onamıştır.

Bununla birlikte, Yargıtay uygulamasında bilançoyu onaylayan genel kurulun, ibra etmeme kararı alabilmesi için “ortada somut bir nedenin olması” aranmaktadır²¹. Yargıtay’ın önüne gelen bir uyuşmazlıkta²² genel kurulda bilançonun onaylanmasına ve diğer yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmesine rağmen, davacı yönetim kurulu üyesi ibra edilmemiştir. Davacı, ibra edilmeme kararının keyfi, objektif iyiniyet kurallarına aykırı olduğunu ileri sürerek, genel kurulun davacının ibra edilmemesine ilişkin kararının iptaline karar verilmesini istemiştir. Yerel mahkeme, ibra etmeme kararına karşı iptal davası açılmasında davacının hukuki yararı bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddetmiştir. Yargıtay, genel kurulun, sorunsuz bir bilanço ve yıllık raporla faaliyet dönemine ait işlemlerin hesabını veren bir yönetim kurulunu ibra etmekle yükümlü olduğunu belirtmiştir. Buna göre, ortada somut nedenler yokken ibradan kaçınılması dürüstlük kurallarına aykırı düşecektir. Bu sebeple Yargıtay, bunlar araştırılmaksızın, eksik incelemeye dayalı olarak verilen yerel mahkemenin kararını bozmuştur. Keza Yargıtay’ın önüne gelen başka bir uyuşmazlıkta²³ bilanço onaylanmış ve yönetim kurulu üyesi ibra edilmemiştir. İbra edilmeyen yönetim kurulu üyesi, ibra etmeme kararı

2017/3253, K. 2017/7015, T. 07.12.2017). Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD., E. 2018/5179, K. 2019/6573, T. 22.10.2019; Yargıtay 11. HD., E. 2013/13563, K. 2014/18414, T. 26.11.2014 [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ (erişim tarihi: 15.09.2020)].

²⁰ Yargıtay 11. HD., E. 2019/242, K. 2019/7371, T. 20.11.2019 [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ (erişim tarihi: 15.09.2020)].

²¹ Yargıtay 11. HD., E. 2019/3720, K. 2019/6800, T. 04.11.2019 [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ (erişim tarihi: 15.09.2020)]. Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD., E. 84/101, K. 84/334, T. 27.01.1987. Karar için bkz. MOROĞLU, Erdoğan, **Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuatı**, Beta Yayınevi, 7. Bası, İstanbul, 2001, s. 304).

²² Yargıtay 11. HD., E. 2015/10277, K. 2016/5229, T. 09.05.2016 [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ (erişim tarihi: 15.09.2020)].

²³ Yargıtay 11. HD., E. 2018/1002, K. 2019/4033, T. 22.05.2019 [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ (erişim tarihi: 20.08.2020)].

aleyhine iptal davası açmıştır. Yerel mahkeme, bilançosu ile denetçi raporları dâhil olmak üzere defter ve belgelerinde herhangi bir usulsüzlük tespit edilemediğinden, bilançonun onaylanmasına ilişkin kararı iptal etmemiş ve bu sebeple, davacının ibra edilmemesine ilişkin kararın iptaline karar vermiştir. Davacı hakkında açılan ceza davasında alınan bilirkişi raporunda, davacının, davalı şirket hesaplarından 90.000 TL çektiği ve bu çekilen para ile dava dışı şirkete olan sermaye borcunu ödediği belirtilmiştir. Yargıtay davacı yönetim kurulu üyesinin, şirket kaynaklarını kendi kişisel borçlarını ifa etmek için kullandığının bildirilmesi karşısında ibra etmeme konusundaki genel kurul kararının iyniyet kurallarına aykırı olduğu yönündeki mahkeme gerekçesini yerinde bulmamış ve hükmün bozulmasına karar vermiştir. Dolayısıyla Yargıtay bu kararda, müstekar kararlarındaki gibi bilanço onaylanmasına rağmen somut bir nedene dayanan ibra etmeme kararını hukuka uygun bulmuştur.

Bu bağlamda, Yargıtay uygulamasında da yönetim kurulunun ibrası ile bilanço arasında açık bir bağlantı²⁴ kurulmuştur: Buna göre genel kurul gerçeği yansıtan bir bilanço onaylamak ve kural olarak yönetim kurulu üyelerini ibra etmekle yükümlüdür.

b. Değerlendirmemiz

Kanaatimizce de bilanço onaylanmışsa, artık kural olarak ibra kararı da verilmelidir. Zira ibra kararı, şirketin, yönetim kurulunun ilgili hesap dönemindeki bütün işlemlerinin hukuki ve iktisadi sonuçlarını uygun bulduğu anlamını taşır²⁵. Yönetim kurulunun, ilgili hesap döneminde gerçekleştirdiği işlemlerin özeti de bilançoda yer alır²⁶. Bu sebeple, pay sahipleri, bilanço aracılığı ile şirketin ne kadar malvarlığının ve borcunun

²⁴ Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta yerel mahkemenin kararını değerlendirirken “dava konusu genel kurul toplantısında kâr-zarar hesaplarının onaylanması ve *buna bağlı olarak* yönetim ve denetim kurulunun ibrası ile ilgili alınan 3 ve 4 numaralı kararlar bakımından” ifadesini kullanarak aradaki bağlantıya değinmiştir. Bkz. Yargıtay 11. HD., E. 2016/187, K. 2016/9695, T. 20.12.2016 [<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 15.09.2020)].

²⁵ ÇAMOĞLU, 2010, s. 223; AYTAÇ, 1982, s. 15-16; ÇELİK, 2007, s. 47; PULAŞLI, 2018, s. 2676.

²⁶ Bilançoda şirketin gerçekleştirdiği iktisadi işlemler, niteliklerine göre varlık, yükümlülük veya özkaynak gruplarına aktarılır. Şirketin sahip olduğu varlıklar ya şirket kurucuları tarafından sağlanmıştır ya da üçüncü kişilere borçlanılarak elde edilmiştir. Bunlardan birinci bölümün kaynağına “Özkaynak”, ikinci bölümün kaynağına “Yükümlülükler” denilir (FRKÇ m. 4.1/a). Örneğin bir anonim şirkette pay sahipleri tarafından getirilen esas sermaye tutarı 400.000 TL’dir. Şirket yatırım yapmak için bankadan 100.000 TL kredi çekmiştir. Bu durumda şirketin bilançosunda varlık tutarı 500.000 TL, özkaynak 400.000 TL ve yükümlülükler 100.000 TL olarak raporlanacaktır.

olduğunu, şirkete koydukları sermayenin son durumunu ve şirketin ne kadar kâr ettiğini öğrenebilir. Keza bilançoda yer alan veriler bir önceki yılla karşılaştırmalı olarak raporlandığı için, yönetim kurulunun ilgili hesap yılındaki faaliyetlerinin şirkete etkisini görebilir²⁷. Dolayısıyla bu verileri onaylayan genel kurulun, kural olarak ibra kararı da vermesi gerekir²⁸. Bunun yanı sıra, TTK m. 424'te kanun koyucunun bilançonun²⁹ onaylanmasına ibra sonucunu bağlaması da görüşümüzü desteklemektedir. Zira kanun

²⁷ TMS 1 m. 38 uyarınca başka bir TFRS'de aksine bir hüküm bulunmadıkça, işletme cari dönem finansal tablolarında raporlanan tüm tutarlara ilişkin bir önceki döneme ait karşılaştırmalı bilgileri sunar (TMS 1 m. 38A). Finansal tablo kullanıcılarının, finansal tabloları inceleyerek doğru bir karar alabilmeleri için şirketin sadece ilgili yıldaki durumunu öğrenmeleri yeterli değildir. Bunun için geçmiş yıllarla karşılaştırmalı olarak şirketin sahip olduğu varlıklar ve katlandığı yükümlülüklerin raporlanması gerekir. Bu sebeple, işletmenin cari yıl ve geçmiş yıla ait bilançosunu sunması zorunludur. Bu, uygulamada tek bir bilançoda cari ve geçmiş yılın verileri gösterilerek gerçekleştirilmektedir. Bkz. AKSU ÖZKAN, 2019, s. 120.

²⁸ Genel ibra kararı için başlangıç noktası, yıllık raporun ve yıllık mali tabloların onaylanması ve aynı zamanda denetçi raporunun kabul edilmesidir. Ayrıca olağan genel kurul toplantısı münasebetiyle yapılan bildirimler ile pay sahiplerinin haberdar edildiği diğer bilgiler bulunmaktadır. Bkz. STUDER, Christoph D., **Haftpflichtkommentar Kommentar zu den schweizerischen Haftpflichtbestimmungen**, (der. Fischer, Willi/Luterbacher, Thierry), Dike Verlag, Zürich/St. Gallen, 2016, Art. 758, N. 4; WATTER/DUBS, 2001, s. 910.

²⁹ Daha önce yayınlamış olduğumuz bir çalışmamızda finansal tablo çeşitlerinin birbirinden ayrılarak, yalnızca bilançonun onaylanmasına ibra sonucunun bağlanması yerinde olmadığını ifade etmiştik. Zira yönetim kurulunun şirket sermayesini ne şekilde kullandığı, yalnızca bilançodan değil; diğer finansal tablo çeşitlerinin de incelenmesiyle tam anlamıyla anlaşılabilir. Buna göre, finansal raporlamada geçerli olan finansal tablolara aktarıma kriterleri sebebiyle, şirketin gerçekleştirdiği her işlem bilanço'ya aktarılamaz; ancak bu işlemlere ilişkin yapılan harcamalar kâr veya zarar tablosunda gider olarak raporlanır. Örneğin TMS/TFRS'de, araştırma aşamasında bulunan bir maddi olmayan duran varlık muhasebeleştirilmez. Bu sebeple, araştırma harcamaları gerçekleştiğinde gider olarak muhasebeleştirilir (TMS 38 m. 54). Dolayısıyla bilançoda olmayan varlık ve yükümlülüklerle ilişkin bilgiler bu tablodan elde edilebilir. Bunun yanı sıra, belirli bir dönemde işletmenin nakit kaynaklarını ve bunları kullandığı alanları gösteren tablo olan nakit akış tablosu da, yönetim kurulunun faaliyetlerini değerlendirmek için gereklidir. Zira TMS 1 m. 27 uyarınca işletme, nakit akış tablosu hariç, tüm finansal tablolarını muhasebenin tahakkuk esasına göre düzenler. Tahakkuk esaslı muhasebeleştirme uyarınca işlemlerin işletmenin ekonomik kaynakları ve talep hakları üzerindeki etkileri, bu etkilerin gerçekleştiği dönemde gösterilir (FRKÇ m. 1.17). Nakit esasında ise, gelir ve giderler gerçekleştikleri döneme bakılmaksızın tahsil edildikleri veya ödendikleri dönemde gelir ve gider olarak kaydedilir. Bu sebeple, yönetim kurulu tarafından yapılan bir işlem gerçekleştirildiği dönemde bilanço'ya aktarılırken, bu işlemin şirkete fayda sağlayıp sağlamadığı nakit akış tablosu sayesinde anlaşılabilir. Keza nakit akış tablosundan işletmenin nakit sıkıntısı çekip çekmediği bilgisi edinilir. Şayet işletmenin nakit ihtiyacı varsa, şirketin likiditesini koruyacak acil önlemler almak gerekir. Bu verilere rağmen, hiçbir önlem almayan yönetim kurulu bundan sorumlu olacaktır. Bunun yanı sıra, TTK'de genel kurul, yönetim kurulu ve denetim bölümlerinde "finansal tablo" kavramı kullanılmıştır (TTK m. 408; m. 397/1; m. 514). Bu sebeple, bilançonun diğer tablolardan ayrılması, kanun yapıcılığı bakımından da yerinde olmayan bir düzenlemedir. Benzer şekilde yönetim kurulu tarafından hazırlanan faaliyet raporunun içeriği yalnızca bilanço'yu değil, finansal tabloları esas almaktadır. Denetçi de finansal tabloların hepsini denetlemek zorunda olup, bu tablolardan birinde eksiklik olması hâlinde finansal tabloların tamamı için olumsuz rapor verecektir. Bkz. AKSU ÖZKAN, 2019, s. 408.

koyucu usulüne uygun hazırlanmış bir bilanço kural olarak yönetim kurulunun ibrasını haklı gösterecek bir sebep olarak görmüştür. Bununla birlikte, bu bağlantının kurulabilmesi için bilançonun usulüne uygun şekilde hazırlanmış olması icap eder. Usulüne uygun tutulmuş bilançodan söz edilebilmesi için de bilançonun hem TTK’ye hem de KGK düzenlemelerine uyularak hazırlanması şarttır. TTK açısından, bilançonun TTK m. 515 uyarınca dürüst resim ilkesine uygun hazırlanmış olması³⁰, zamanında hazırlanması³¹ ve yönetim kurulu tarafından onaylanması³² gerekir³³. KGK düzenlemeleri açısından, bilanço geçerli mevzuata³⁴, bilanço aktarılma kriterlerine³⁵

³⁰ TTK m. 515 uyarınca, anonim şirketlerin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, özkaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır. Buna göre dürüst resim ilkesi anonim şirketin finansal tabloları düzenlenirken uyulacak üst bir raporlama ilkesidir. Bkz. POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, 2019, s. 526; ÖZKORKUT, Korkut, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Açısından Anonim Şirketlerde Bağımsız Denetim, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2013, s. 81; FALCIOĞLU, Özgür M., “Anonim Şirket Finansal Tablolarında TTK 515 Kapsamında Dürüst Resim İlkesine Uygunluk ve İlkeye Aykırılığın Sonuçları”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yıl: 2016, Cilt: 11, Sayı: 137-138, s. 1; AKSU ÖZKAN, Raziye, “Türk Ticaret Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları Bağlamında Usule Uygun Tutulmuş Bilanço İçin Aranan Nitelikler”, *Mali Hukuk Dergisi*, Yıl: 2019, Cilt: 15, Sayı: 175, s. 1466-1468; AKSU ÖZKAN, 2019, s. 79, 80.

³¹ TTK m. 514/1 uyarınca yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait bilançosunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Buna göre bilançonun, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlanması gerekir. Sürenin başlangıcı bilanço günüdür. Bilanço günü, faaliyet döneminin son gününü ifade eder. Faaliyet dönemi veya başka bir kanuni terimle hesap yılı on iki ayı geçemez (TTK m. 66/2). Bkz. AKSU ÖZKAN, 2019a, s. 1468.

³² TTK m. 401/1 uyarınca yönetim kurulu, bilanço düzenlettirip onaylayarak denetçiye verecektir. Buna göre, yönetim kurulundan hazırlanan bilanço onaylanması istenmiştir.

³³ AKSU ÖZKAN, 2019a, s. 1465-1469.

³⁴ KGK, “Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları, Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği” şeklinde üç tür mevzuat belirlemiştir. Finansal tablo hazırlayıcısının tâbi olduğu mevzuata göre, bilançosunu hazırlaması gerekir. Aksi takdirde bilanço denetimden geçemez (AKSU ÖZKAN, 2019a, s. 1470). Kurul kararı için bkz. http://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/PDF%20linkleri/RG-TMS%20Uygulama%20Kapsam%C4%B1na%20%C4%B0li%C5%9Fkin%20Kurul%20Karar%C4%B1_y.pdf, (erişim tarihi: 17.08.2020).

³⁵ Finansal raporlama sisteminde, işletmenin sahip olduğu her değer veya katlandığı her sorumluluk, bilanço varlık veya yükümlülük olarak aktarılamaz. Muhasebeleştirilme için, finansal tablolarda yer alma kriterlerinin sağlanması gereklidir. Bkz. AKSU ÖZKAN, 2019a, s. 1471.

ve standartlarda yer alan temel ilkelere³⁶ uygun şekilde hazırlanmalıdır³⁷. Bunun yanı sıra, kanaatimizce ibra kararı ile bilanço arasında kurulan bu bağlantı, genel kurulun bilanço onaylama kararının da geçerli olmasına bağlıdır. Bunun için de, genel kurulun usulüne uygun toplanarak geçerli bir karar almasının yanı sıra bilanço denetimden geçirilmiş olmalıdır³⁸. Zira TTK m. 397/6 uyarınca denetimi yaptırılmayan finansal tablolar kanunen düzenlenmemiş sayıldığından, bunların türlerinden biri olan bilanço genel kurul gündeminde görüşülemez³⁹. Kanaatimizce bu durum, kural olarak genel kurulun ibra kararı almasına da engel oluşturur. Finansal tabloları hazırlamak ve denetimi için gerekli işlemleri yapmak yönetim kurulunun görevidir (TTK m. 514). Bu durumda, yönetim kurulu görevini açıkça ihlal ederek kanuna aykırı davranmış sayılır. Bu davranışıyla şirketi zarara da uğratmış olur; çünkü genel kurul olağan genel kurul toplantısında bilanço ile ilgili karar alamayacak, bunun için yeni genel kurul toplantısını bekleyecektir. Genel kurul toplantısının bir kez daha yapılması ise, şirkete ek masraf yükler. Keza finansal tablolar düzenlenmemiş sayılacağından vergiye esas kâr belirlenemeyecek ve kurumlar vergisi borcu faizli bir şekilde ödenecektir. Ayrıca şirketin kârı bilançoya göre saptanacağından, potansiyel yatırımcıların şirkete yatırım yapma kararları da olumsuz şekilde etkilenecektir.

Bununla birlikte, genel kurulun bilanço onaylaması yönetim kurulu üyelerini ibra etmek zorunda olduğu anlamına gelmez. Nitekim TTK m. 424'ün lafzından da, genel kurulun bilanço onaylamasına rağmen ibra kararı vermeyebileceği ortaya çıkmaktadır. Zira TTK m. 424/1 uyarınca bilançonun onaylanması kural olarak ibra sonucunu

³⁶ Finansal raporlamada, finansal tablolar hazırlanırken uyulacak genel ilkeler bulunmaktadır. Bunlarla güdülen amaç, tüm finansal tablo hazırlayıcılarının aynı ilkelere uyarak finansal tabloları hazırlaması ve bu sayede finansal tabloların karşılaştırılabilir olmasını sağlamaktır. Örneğin TMS/IFRS'de gerçeğe uygun sunum, para ile ölçülme, işletmenin sürekliliği, tahakkuk esası, önemlilik, raporlama sıklığı, karşılaştırmalı bilgi, netleştirme ve sunumda tutarlılık ilkeleri yer almaktadır. Bkz. AKSU ÖZKAN, **2019a**, s. 1474; ilkelerin ayrıntılı incelemesi için bkz. AKSU ÖZKAN, **2019**, s. 70-130.

³⁷ AKSU ÖZKAN, **2019a**, s. 1469-1478.

³⁸ Aynı yönde bkz. ADIGÜZEL/KARADEMİR, **2018**, s. 386; TURANLI, **2014**, s. 115; AYTAÇ, **1982**, s. 189; DUBS/TRUFFER, Art. 698, N. 19; OR Art. 731/3'te denetim raporunun yokluğu hâlinde, finansal tabloları onaylayan genel kurul kararının geçersiz olacağı açıkça düzenlenmiştir.

³⁹ Böyle bir bilançonun bâtıl olduğu hususunda bkz. TTK m. 397/2'nin gerekçesi; aynı yönde bkz. ARI, Zekeriyya, **Anonim Şirketlerin Denetimi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Ankara, 2019, s. 65; ÜÇİŞİK/ÇELİK, **2013**, s. 659; AKSU ÖZKAN, **2019**, s. 403.

doğuracaktır; ancak kararda aksine bir kayıt varsa bu sonuç doğmaz. Bunun yanı sıra bilanço, yönetim kurulunun yapmış olduğu işlemlerin hukuka veya şirketin benimsediği ticari politikalara uygun olduğunu göstermez; sadece söz konusu işlemleri tutarları ile raporlayarak şirketin finansal durumu hakkında bilgi verilmesini sağlar. Kanaatimizce ibra etmeme kararı veren genel kurul bilançoğu onaylamışsa, bu durum, ibra etmeme kararının geçerli bir gerekçeye dayanması gerektiğini ifade eder. Zira ibra etmeme kararıyla amaçlanan, yönetim kuruluna karşı sorumluluk davası açma hakkının saklı tutulmasını sağlamaktır. Bu davanın açılmasını haklı kılacak bir gerekçenin bulunması durumunda, genel kurul bilançoğu onaylasa bile, geçerli bir şekilde ibra etmeme kararı alabilir. Aksi takdirde alınan karar, iptal edilecek veya şirkete karşı ibra davası açılabilecektir.

Genel kurulun ibra etmeme kararı açısından şu hususlar geçerli bir gerekçe oluşturabilir: Öncelikle ibra etmeme kararı bilançoda yer almayan bir konuya ilişkin verilebilir. İbra etmeme kararına temel teşkil eden olayın bilançoda yer almaması çeşitli durumlarda ortaya çıkabilir. İlk olarak finansal raporlama sisteminde, işletmenin sahip olduğu her değer veya katlandığı her sorumluluk, bilançoğa varlık veya yükümlülük olarak aktarılamaz. Muhasebeleştirilme için, bilançoğa aktarılma kriterlerinin sağlanması gereklidir⁴⁰. Örneğin bilançoda bir malvarlığı unsurunun varlık olarak gösterilebilmesi için geçmişteki olayların bir sonucu olarak işletme tarafından kontrol edilen mevcut bir ekonomik kaynak olması gerekir (Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve⁴¹, pr. 4/3). Şayet bir varlık bu koşulları taşııyorsa, bilançoda raporlanamaz; ancak bu varlığa ilişkin bir harcama yapılmışsa bu, kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda bir gider olarak raporlanacaktır. Örneğin TMS/TFRS’de, işletmenin kendi yarattığı maddi olmayan duran varlıkların bilançonun varlık kısmına yazılabilmesi belirli koşulların

⁴⁰ AKSU ÖZKAN, **2019a**, s. 1471; öğretide varlık olarak muhasebeleştirilme, “aktifleştirilme” olarak da adlandırılmaktadır (Bkz. TEKİNALP, **1979**, s. 89). Buna karşılık, standartlarda sadece varlık değil yükümlülüklerin de bilançoda raporlanabilmesi için belirli koşulların sağlanması gerektiği için, bilançoğa aktarılma kriterleri ifadesi daha yerinde bir kullanımdır. İnceleme için bkz. AKSU ÖZKAN, **2019**, s. 178 ve devamı.

⁴¹ Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve genel amaçlı finansal raporlamanın amacını ve ilgili kavramları tanımlamaktadır. Bkz. RG. 27.10.2018, S. 30578.

sağlanması halinde mümkündür⁴². İşletme içi yaratılan bir maddi olmayan duran varlığın muhasebeleştirilebilmesi için gerekli kriterleri sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesinde, ilgili varlığın oluşumu “araştırma safhası ve geliştirme safhası” şeklinde ikiye ayrılır (TMS 38 m. 52/a-b). Araştırma, yeni bilimsel veya teknik bilgi ve anlayış kazanmaya yönelik planlı ve özgün incelemelerdir⁴³. Araştırmadan kaynaklanan herhangi bir maddi olmayan duran varlık bilançoda raporlanamaz; ancak araştırma harcamaları gerçekleştiğinde kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda gider olarak muhasebeleştirilir (TMS 38 m. 54). Örneğin yeni bilgi elde edilmesine yönelik faaliyetler; malzeme, aygıt, ürün, süreç, sistem veya hizmetler için alternatif araştırması için yapılan harcamalar gibi (TMS 38 m. 56). Dolayısıyla bilançoya aktarılmayan bu varlığa ilişkin ibra kararı alınabilecektir. Bunun yanı sıra, bir işlemin bilançoda bulunmamasının sebebi, bilançonun hazırlanma tarihinden sonra ancak genel kurul toplantısından önce meydana gelmesi olabilir. Zira bilanço kural olarak ait olduğu ilgili hesap dönemine ilişkin olarak hüküm ifade eder⁴⁴. Bu dönemde gerçekleşen olayla ilişkin bilgiler, yönetim kurulu faaliyet raporu aracılığıyla veya yönetim kurulu üyelerinin genel kurulda bilgi vermesiyle edinilebilir. Dolayısıyla bilanço onaylanmasına rağmen, bilançoda bulunmayan bu konu hakkında ibra verilmeyebilir. Ayrıca genel kurul bilançoyu onaylamasına rağmen, bazı yönetim kurulu üyelerini ibra etmeyebilir. Nitekim genel kurul bazı üyeleri ibra ederken bazılarını ise ibra etmeyerek özel ibra kararı alabilir⁴⁵. Örneğin yönetim kurulu üyesi A’nın rekabet yasağına aykırı davranması veya üyeler arasında yapılan yetki paylaşımı sebebiyle bazı üyelerin sorumlu tutulması gerekebilir. Keza bilanço onaylanmasına rağmen, belirli işlemler için ibra etmeme kararı

⁴² Maddi olmayan duran varlıkların bilançoya aktarılması hakkında ayrıntılı inceleme için bkz. AKSU ÖZKAN, 2019, s. 212-216.

⁴³ YARDIMCIOĞLU, Mahmut/DEMİREL ARICI, Nuray/ÖZER, Veli, “Araştırma-Geliştirme Harcamalarının ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların TMS-38, Tekdüzen Muhasebe Sistemi ve Sermaye Piyasası Kurulu Tebliği’ne Göre Muhasebeleştirilmesi İşlemlerinin Karşılaştırılması”, **Mali Çözüm Dergisi**, Yıl: 2008, Sayı: 85, s. 46.

⁴⁴ ARSLANLI, Halil, **Anonim Şirketler, C. II-III Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller**, 3. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960, s. 198.

⁴⁵ PULAŞLI, 2018, s. 2675.

da alınabilir. Örneğin genel kurul, şirketin kendi paylarının iktisabıyla ilgili işlemler açısından yönetim kurulunu ibra etmeyebilir⁴⁶.

Bu bağlamda, gündemde bilanço ve ibraya ilişkin bir madde varsa, usulüne uygun hazırlanmış bilanço onaylayan genel kurulun kural olarak ibra etme kararı da alması gerekir. Zira bilançonun içerdiği bilgiler bu sonucu doğurmaktadır. Buna karşılık, bu durum, bilanço onaylayan genel kurulun ibra kararı vermek zorunda olduğu anlamına gelmez; bilanço onaylanmasına rağmen alınan ibra etmeme kararının geçerli bir gerekçeyle dayanması gerektiğini ifade eder.

2. Genel Kurulun İbra Etmeme Kararı Vermesinin Yönetim Kurulu Açısından Değerlendirilmesi

Yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasında bir sözleşme ilişkisi⁴⁷ bulunmaktadır. Yönetim kurulu üyesine şirketin yönetimi ve iş yılı sonunda hesap verilmesi yükümünü yükleyen bu sözleşme bağı, ona aynı zamanda ibra edilmesini talep hakkı da verir⁴⁸.

Usulüne uygun hazırlanmış bir bilançonun onaylanmasına ve yukarıda sayılan istisnai durumlar bulunmamasına rağmen, genel kurul ibra kararı vermemişse, yönetim kurulu bu karar aleyhine dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle iptal davası açabilir⁴⁹.

⁴⁶ WATTER/DUBS, 2001, s. 910; JENNY, 2012, § 8 N. 261.

⁴⁷ Öğretide sözleşmenin hukuki niteliği tartışmalıdır. İnceleme için bkz. AKDAĞ GÜNEY, 2016, s. 276-292; ÇAMOĞLU, 2010, s. 114-117; ÜÇİŞİK/ÇELİK, 2013, s. 517.

⁴⁸ AYTAÇ, 1982, s. 157, 158, 174; ÇAMOĞLU, 2010, s. 245; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, 2019, s. 463; ÜÇİŞİK/ÇELİK, 2013, s. 566; WATTER/DUBS, 2001, s. 908.

⁴⁹ Öğretide ibra etmeme kararının olumsuz bir karar olması sebebiyle, bu karar aleyhine iptal davası açılıp açılmayacağı hususunda tartışma bulunmaktadır. Öğretide baskın görüş olumsuz kararlar aleyhine iptal davası açılabilirliği yönündedir (Bkz. AKDAĞ GÜNEY, 2016, s. 428; ÜÇİŞİK/ÇELİK, 2013, s. 350, 565, 573; PULAŞLI, 2018, s. 2692-2693; ARSLANLI, 1960, s. 81 dpn. 196; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, 2019, s. 464, 600; MOROĞLU, Erdoğan, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 7. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 197-201; TEKİNALP, Ünal, “Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir mi?”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Yıl: 1965, Cilt: 39, Sayı: 7-8-9, s. 258; YILDIZ, Şükrü, **Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989, s. 130; KORKUT, Ömer, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı (6012 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre)**, Karahan Kitabevi, Adana, 2012, s. 21; *Helvacı* da aynı görüşte olmakla birlikte, ibra etmeme kararının infazı mümkün olan kararlardan olmadığı için tek başına önem ifade etmeyeceğini; bu sebeple bunlar aleyhine iptal davası açmak yerine ibra davası açılmasının pratik bakımdan daha faydalı olduğunu ifade etmektedir. Bkz. HELVACI, 2001, s. 144). Diğer görüş ise, böyle bir davanın açılmayacağı yönündedir. Bkz. İMREGÜN, Oğuz, **Anonim Ortaklıklar**, 3. Bası, Gün Matbaası, İstanbul, 1974, s. 120-121; KIRCA, İsmail/ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal/MANAVGAT, Çağlar,

Yargıtay da önüne gelen birçok uyuşmazlıkta genel kurulun ibra etmeme kararının iptali için dava açılabilmesine hükmetmiştir⁵⁰. Bununla birlikte, Yargıtay önüne gelen bazı uyuşmazlıklarda ibra edilmeme kararı aleyhine iptal davası açılabilmesini, makul bir süre geçmesine rağmen sorumluluk davası açılmaması koşuluna bağlamıştır⁵¹. Kanaatimizce ibra etmeme kararı aleyhine iptal davası açılması, makul süre içerisinde sorumluluk davası açılmaması koşuluna bağlanamaz. Zira yönetim kurulu üyelerine iptal davası açma hakkı, TTK m. 446'da açıkça tanınmıştır. Sırf ibra etmeme kararının uygulanma yeteneği olmaması, kanunda tanınan bu hakkı kaldırmaya engel değildir. Nitekim ibra etmeme kararlarının yönetim kurulu üyeleri hakkında toplumsal ve hukuki olumsuz sonuçları vardır⁵². Hakkında ibra etmeme kararı verilmiş bir yönetim kurulu üyesi ile diğer şirketler çalışmak istemeyecektir. Keza bu karar, yönetim kurulu üyesinin bağımsız üye olmasını da engeller. Bunun yanı sıra, hiç kimse ibra edilmeyen yönetim kurulu üyesini, aleyhine bir sorumluluk davası açılmasını beklemeye zorlayamaz⁵³. Ayrıca Yargıtay kararında getirilen bu koşulun sınırları da belli değildir. Örneğin üç aylık iptal davası açılması süresinin yarısı geçince mi makul süre geçmiş olacaktır? Son olarak böyle bir koşul, Anayasanın hak arama özgürlüğüne ve TMK m. 23'te yer alan kişilik haklarının korunması ilkesine aykırıdır⁵⁴.

Bunun yanı sıra, yönetim kurulu bilançoya dayanarak şirkete karşı ibra davası da açabilir. Öğretide ibra kararını verme yetkisi münhasıran genel kurula ait olmakla birlikte,

Anonim Şirketler Hukuku, C. 2/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2017, s. 164 ve devamı.

⁵⁰ Yargıtay 11. HD., E. 2019/3720, K. 2019/6800, T. 04.11.2019; Yargıtay 11. HD., E. 2018/2659, K. 2019/4162, T. 10.06.2019; Yargıtay 11. HD., E. 2018/2563, K. 2019/1935, T. 20.05.2019; Yargıtay 11. HD., E. 2001/8852, K. 2002/1020, T. 11.02.2002; Yargıtay 11. HD., E. 2004/13858, K. 2006/205, T. 17.01.2006; Yargıtay 11. HD., E. 1976/2890, K. 1976/3333, T. 24.06.1976 [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ (erişim tarihi: 02.09.2020)].

⁵¹ Yargıtay 11. HD., E. 2019/3720, K. 2019/6800, T. 04.11.2019; 11. HD., E. 2012/4956, K. 2012/6466, T. 06.11.2012; aksi yönde bkz. Yargıtay 11. HD., E. 2004/10875, K. 2005/7564, T. 12.07.2005 [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ (erişim tarihi: 02.09.2020)].

⁵² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, **2019**, s. 464.

⁵³ ÇAMOĞLU, **2010**, s. 246.

⁵⁴ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, **2019**, s. 464.

bu yetkinin sınırsız olmadığı ifade edilmektedir⁵⁵. Gerekli özeni ve dikkati gösteren ve böylece kusursuz hareket eden bir yönetim kurulu üyesi, zarar doğmuş olsa dahi, ibrayı talep ve dava edebilmelidir⁵⁶. İbra edilecek olan kişilerin görevlerini kusursuz olarak yerine getirmeleri durumunda, somut bir neden yokken, ibra kendilerinden keyfi olarak engellenemez⁵⁷. Genel kurul, kusursuz bir bilanço, başarı hesabı ve yıllık raporla faaliyet dönemine ait işlemlerin hesabını veren bir yönetim kuruluna ibra vermekle yükümlüdür⁵⁸.

B. Bilanço Onaylanmamışsa

1. Gündemde Bilançoya İlişkin Bir Madde Bulunması Hâlinde

TTK’de bilançonun onaylanmaması durumunda ibra kararı verilip verilmeyeceğine yönelik açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte, öğretide Yargıtay’ın bir kararına dayanan görüşe göre, gündemde bilanço ve ibraya ilişkin madde bulunması hâlinde genel kurulda ibra kararı alınabilmesi ancak bilançonun onaylanmasından sonra mümkündür⁵⁹. Anılan karara konu olan olayda, davacı; yönetim kurulu ve denetim kurulunun ibrasının iptali istemiyle dava açmıştır. Yerel mahkeme, yönetim kurulu üyelerinin ibralarının iptali talebini, ibrası istenen üyenin kendi oylamasına ve diğer yönetim kurulu üyelerinin oylamasına katılamayacağından yetkisiz katılım ile yönetim kurulu üyelerinin oyları çıkarıldığında ibra için yeterli çoğunluk sağlanamadığı gerekçesiyle kabul etmiştir. Denetim kurulunun ibrasında ise, yetkisiz katılım çıkarıldığında da yeterli çoğunluk sağlandığı ancak, bilançonun onaylanması yapılmadan denetçinin ibrasının mümkün olmadığı, genel kurulda ise bilançonun onaylanmasının usulüne uygun yapılmadığı anlaşıldığından bilanço onayının yapılmadığının tespiti ile denetçinin ve yönetim kurulunun ibrasına ilişkin kararların iptaline karar vermiştir.

⁵⁵ AYTAÇ, **1998**, s. 160; ÇELİK, **2007**, s. 235 ve devamı; ÇAMOĞLU, **2010**, s. 245; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, **2019**, s. 463; ÜÇİŞİK/ÇELİK, **2013**, s. 567.

⁵⁶ ÜÇİŞİK/ÇELİK, **2013**, s. 567.

⁵⁷ ÇELİK, **2007**, s. 236. Gerekli özen ve dikkati gösteren ve bu anlamda kusursuz davranan bir yönetim kurulu üyesi, zarar doğmuş olsa bile, ibrayı talep ve dava edebilmelidir. Bkz. AYTAÇ, **1982**, s.160.

⁵⁸ ÇAMOĞLU, **2010**, s. 245; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, **2019**, s. 463.

⁵⁹ PULAŞLI, **2018**, s. 2682. Bilanço onayının yapılamadığı veya geciktiği durumda ibra kararının alınamayacağı hususunda bkz. ŞİMŞEK GÜZELSU, Sebile Zeynep, **Anonim Şirketlerde İbra**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019, s. 33.

Yargıtay bu kararı onamıştır⁶⁰. Buna karşılık diğer bir görüş uyarınca, genel kurul bilançoyu onaylamadan ibra kararı alabilir⁶¹. Buna göre, açık ibra açısından eksiksiz ve doğru bir bilanço şartı öngörülmemiştir. Bu sebeple, açık ibra kararı bilançoda yer alıp almadığına ve genel kurul bilgisine sunulmuş olup olmadığına bakılmaksızın her türlü bilgiyi, hatta usulsüz bilgileri de kapsar. Zira genel kurulun genel hükümler çerçevesinde bir ibra kararı vermesini engelleyen herhangi bir hüküm yoktur⁶².

Kanaatimizce bilançoyu onaylamayan genel kurulun ibra kararı verip veremeyeceği sorunu, bilançonun onaylanmamasının, ibra kararının geçerliliğine etkisi ekseninde çözülmelidir. Şayet bilançonun onaylanmamasının sebebi, bilançonun denetletirilmemesi veya denetimin olumsuz raporla sonuçlanması ise genel kurul ibra kararı da alamayacaktır. Zira bilançonun denetimi için gerekli işlemleri yapmak yönetim kurulunun görevi olup, bu durumda, görevini açıkça ihlal etmiştir (TTK m. 514). Bununla birlikte, kanaatimizce genel kurulun geçerli bir ibra kararı alabilmesi için bilançonun onaylanması gibi zorunlu bir koşul da öngörülemez. Zira TTK'de ibra kararının alınmasını böyle bir koşula bağlayan düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimizce burada önemli olan bilanço onaylanmamasına rağmen, alınacak ibra kararının geçerli bir gerekçeye dayanmasıdır. Başka bir deyişle, somut olayın koşullarına göre bilanço onaylanmamasına rağmen geçerli bir ibra kararı alınabilir. İlk olarak bilanço usulüne uygun düzenlenmiş ve buna rağmen onaylanmamışsa, buna ilişkin genel kurul kararı aleyhine iptal davası açılabilir. İbra kararı ise geçerliliğini koruyacaktır. İkinci olarak, yukarıda bahsedildiği üzere finansal raporlamada finansal tablolara aktarılma kriterleri bulunmaktadır. Şayet bu kriterlere uymadığı için bilançoya aktarılmayan bir işlem varsa, bunlar ayrıca görüşülerek ibra kararı alınabilir. Pay sahipleri bilançoya aktarılamayan bu

⁶⁰ Yargıtay 11. HD., E. 2015/13438, K. 2017/1475, T. 13.03.2017, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 02.09.2020).

⁶¹ ÇELİK, 2007, s. 111; genel kurulun bilançoyu onaylamaması durumunda, ibra kararı alınabileceği hususunda bkz. TANNER, 2018, Art. 698, N. 128; öğretilde bir görüş denetçinin olumsuz görüş yazısı vermesi veya görüş vermekten kaçınması halinde, genel kurulun ibra kararı alabileceğini ifade ederek dolaylı yoldan bu görüşü kabul etmiştir (Bkz. AKDAĞ GÜNEY, 2016, s. 442). Zira TTK m. 403/5 uyarınca bu görüş yazıları sonucunda, yeniden finansal tablolar hazırlanacağından, onaylanacak bir bilanço bulunmamaktadır.

⁶² ÇELİK, 2007, s. 198.

bilgileri diğer finansal tablo çeşitlerinden⁶³ ve yönetim kurulu yıllık faaliyet raporundan edinebilir. Nitekim yıllık faaliyet raporu, şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile her yönüyle finansal durumunu, doğru, eksiksiz, dolambaçsız, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtır⁶⁴. Üçüncü olarak TTK m. 558’de ibra kararının, açıklanan olaya ilişkin şirketin dava hakkını kaldırdığı düzenlenmiştir. Bu sebeple genel kurul özel olarak ibra kararı alabilir. Nitekim bilançoda varlık, yükümlük ve özkaynak grupları altında birçok hesap bulunmaktadır. Genel kurul, bu hesapların geneline yönelik olarak bilançoğu onaylamasa bile, belirli olaylar için yönetim kurulu hakkında ibra kararı verebilir.

Öğretide savunulan açık ibra açısından eksiksiz ve doğru bir bilanço şartı öngörülmediği görüşüne⁶⁵ de kısmen katılmamaktayız. Zira anonim şirkette pay sahibi, şirketin finansal durumunu bilanço aracılığıyla öğrenir. Eğer bilanço bilgi verme işlevini yerine getiremiyorsa, yönetim kurulunun performansı hakkında bir değerlendirme de yapılamaz. Gerçeği yansıtmayan bilançoğa rağmen verilen ibra kararı, bilançoda yer alan durumlar için ibra etkisini doğurmayacaktır; çünkü bilançoda gerçek bilgiler yer almamaktadır. Nitekim Yargıtay uygulaması da bu yöndedir⁶⁶. Bu bilanço, yönetim kurulu aleyhine açılacak sorumluluk davasında da kullanılabilir. Bu görüşümüzü finansal tabloların denetimi sonucunda olumsuz görüş yazısı verilmesinin hukuki sonucunu

⁶³ Bu duruma ilişkin ayrıntılı açıklama yukarıda yapıldığı için tekrardan kaçınmak adına burada yer verilmemiştir. Bkz. II. A. 1. b. Değerlendirmemiz, dpn. 40 ilâ 42’ye ilişkin metin.

⁶⁴ TTK m. 516’da yıllık raporunun içeriğine ilişkin asgariyi gösteren konular listesi verilmemiş; ancak ana konu belirtilmiş, bu ana konunun açıklanmasında uyulması gerekli ilkeler gösterilmiştir (Hükmün gerekçesi). Bununla birlikte TTK m. 516/3’te, hem anonim şirketler hem de şirketler topluluğu bakımından yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun zorunlu asgari içeriğinin, ayrıntılı olarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından bir yönetmelikle belirleneceği yer almaktadır. Bakanlık tarafından “Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik (FRY)” yayınlanmıştır (RG. 28.08.2012, S. 28395). Payları Borsa İstanbul’da işlem gören halka açık anonim şirketler (borsa şirketleri) açısından yönetim kurulu faaliyet raporu, “Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ”e göre hazırlanır (SPK, Seri: IV No: 56 Tebliğ için bkz. RG. 31.12.2011, S. 28158). Ayrıntılı inceleme için bkz. AKSU ÖZKAN, 2019, s. 330-352.

⁶⁵ ÇELİK, 2007, s. 198.

⁶⁶ Kararlar için bkz. dpn. 19 ve buna ilişkin metin; ibra kararının finansal tabloların görüşülmesiyle ilgili olup, görüşülmesinin ertelenmesi gerektiği hususunda bkz. Yargıtay 11. HD., E. 2016/5118, K. 2017/4360, T. 14.09.2017; Yargıtay 11. HD., E. 2016/2098, K. 2016/9484, T. 12.12.2016; Yargıtay 11. HD., E. 2016/6510 K. 2017/1252 T. 02.03.2017; Yargıtay 11. HD., E. 2015/5631, K. 2015/13084, T. 07.12.2015; Yargıtay 11. HD., E. 2014/5666, K. 2014/12075, T. 25.06.2014; Yargıtay 11. HD., E. 2013/12519, K. 2014/2803, T. 18.02.2014 [https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ (erişim tarihi: 10.08.2020)].

düzenleyen TTK m. 403/5 de destekler⁶⁷. Hüküm uyarınca olumsuz görüş yazılan hâllerde yönetim kurulu, görüş yazısının kendisine teslimi tarihinden itibaren dört iş günü içinde, genel kurulu toplantıya çağırır ve genel kurul yeni bir yönetim kurulu seçer. Yeni yönetim kurulu altı ay içinde, kanuna, esas sözleşmeye ve standartlara uygun finansal tablolar hazırlatır ve bunları denetleme raporu ile birlikte genel kurula sunar. Buna göre olumsuz görüş yazısı almış finansal tablolar geçerli olmaz. Mevcut yönetim kurulunun görevi sona erer. Kanun koyucu bilançonun olumsuz görüş yazısı almasını, yönetim kurulunun görevini sona erdiren bir sebep olarak öngörmüştür. Dolayısıyla olumsuz görüş yazısı almış bir bilanço genel kurulun gündemine dahi gelemeyecek ve bunu hazırlayan yönetim kurulunun da görevi sona erecektir. Eski yönetim kurulu üyelerinden de oluşabilecek⁶⁸ yeni yönetim kurulu finansal tabloları hazırlatacak ve yeniden genel kurula sunacaktır.

Şayet bilanço onaylanmamasına rağmen geçerli bir gerekçeye dayanmadan ibra kararı alınmışsa, bu karar aleyhine iptal davası ve ilgili kişiler aleyhine sorumluluk davası açılabilir. Bu davada da, bilanço delil olarak kullanılabilir ve yönetim kurulu üyeleri ibra kararına dayanamayacaktır.

Kanaatimizce gündemde hem bilançoya hem de ibraya yönelik madde varsa, bilançoya ilişkin karar ile ibra kararı arasında şu ilişki kurulabilir: İbra kararı alan genel kurulun kural olarak bilançoyu da onaylamış olması gerekir. Zira ibra, ibranın kapsamına giren maddi olaylara ilişkin etkisini gösterecektir. Gündemde bilançonun onaylanmasının bulunduğu genel kurul toplantısında, bilanço ve buna bağlı belgeler genel kurulun bilgisine ulaşır. Genel kurul, yönetim kurulunun yapmış olduğu faaliyetleri bilanço

⁶⁷ Bu durumda yeni tablolar hazırlanmadan yapılan olağan genel kurul toplantısında yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmemesi gerektiği hususunda bkz. ARI, **2019**, s. 107, dpn. 333.

⁶⁸ 6335 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile beşinci fıkra değiştirilmiştir. Beşinci fıkranın değiştirilmeden önceki hali şöyleydi: “Olumsuz görüş yazılan veya görüş verilmesinden kaçınılan durumlarda genel kurul, söz konusu finansal tablolara dayanarak, özellikle açıklanan kâr veya zarar ile doğrudan veya dolaylı bir şekilde ilgili olan bir karar alamaz. Bu hallerde yönetim kurulu, görüş yazısının kendisine teslimi tarihinden itibaren dört iş günü içinde, genel kurulu toplantıya çağırır ve görevinden toplantı gününde geçerli olacak şekilde istifa eder. Genel kurul yeni bir yönetim kurulu seçer. Yeni yönetim kurulu altı ay içinde, kanuna, esas sözleşmeye ve standartlara uygun finansal tablolar hazırlatır ve bunları denetleme raporu ile birlikte genel kurula sunar. Sınırlı olumlu görüş verilen hâllerde genel kurul, gerekli önlemleri ve düzeltmeleri de karara bağlar.” Öğretide *Özkorkut*, bu değişiklik ile olumsuz görüş alan finansal tablolara dayalı olarak genel kurulun karar almasını engelleyen hükmün ortadan kaldırıldığını ifade etmektedir. Bkz. ÖZKORKUT, **2013**, s. 221-223.

aracılığıyla öğrenecektir. Dolayısıyla ibranın kapsamına giren olayların özetinin bulunduğu bilançonun onaylanmaması kararı ile bu işlemleri yerine getiren yönetim kurulunun ibrası kararı birbiriyle çelişir. Zira bilançooyu onaylamayan bir genel kurulun, kural olarak yönetim kurulunun yapmış olduğu işlemleri de onaylamadığı sonucuna varılabilir. Bu durumda, bilançonun onaylanmaması kararı dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle iptal edilebilir.

2. Gündemde Bilançoya İlişkin Bir Madde Bulunmaması Hâlinde

Öğretide gündemde bilançooya ilişkin bir madde yoksa bilanço onaylanmadan ibra kararı alınıp alınamayacağı ibranın zamanı açısından değerlendirilmiştir. Buna göre bir görüş geçerli bir ibra kararı için öncesinde bilançonun genel kurula sunulması gerektiği yönündedir⁶⁹. Zira her şeyden önce hesapların ortaya konulmasıyla ilgili hükümler, anonim şirketteki tüm menfaat gruplarını ve kamuyu ilgilendiren emredici hükümlerdir ve bunlardan, oybirliğiyle dahi vazgeçilemez. Aksi takdirde, bu şekilde verilmiş bir ibra kararının, dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle iptali söz konusu olabilir. Diğer bir görüşe göre ise, bilanço sunulmadan da ibra kararı alınabilir⁷⁰. Bu görüşte olan bir yazara göre, uygulamada ibra kararının ancak bilançonun müzakere edildiği yıllık olağan toplantıda alınabileceği yönündeki kabul hatalıdır ve hukuki bir dayanağı bulunmamaktadır⁷¹. Açık ibra, örtülü ibranın aksine kural olarak bilanço, kâr ve zarar hesabının kabulü kararına bağlı ve onun sonucu olmayan bağımsız bir karardır. Bunun yanı sıra, TTK'de açık ibrayı bilanço görüşmelerine bağlayan herhangi bir hüküm yoktur⁷². Genel kurul gündeme madde eklemek suretiyle istediği zaman (kuruldan doğan sorumluluğun ibrası durumu hariç) açık ibra kararı alabilir. Bunun için bilanço ve hesapların da incelenmesi gerekmez⁷³. Keza bu görüşteki bir yazara göre yönetim kurulu

⁶⁹ AYTAÇ, 1982, s. 66-67.

⁷⁰ MOROĞLU, 2001, s. 7; ÇELİK, 2007, s. 111; genel kurulun ibraya re'sen karar verebileceği hususunda bkz. ARSLANLI, 1960, s. 198; WATTER/DUBS, 2001, s. 911; METZLER, Lukas/SCHMUKI, Markus, *Voraussetzungen und Folgen der Déchargeerteilung der Generalversammlung an den Verwaltungsrat einer Aktiengesellschaft*, Aktuelle Juristische Praxis, Yıl: 2001, s. 945, <https://www.swisslex.ch/de/> (erişim tarihi: 20.08.2020); TANNER, 2018, Art. 698, N. 128.

⁷¹ MOROĞLU, 2001, s. 9.

⁷² ÇELİK, 2007, s. 111.

⁷³ ÇELİK, 2007, s. 198.

üyelerinden biri görevinden ayrılmışsa; bilanço onaylanmadan bu üyenin ibra edilmesi mümkündür⁷⁴.

Kanaatimizce gündemde bilançoya ilişkin bir madde bulunmaması hâlinde de genel kurul ibra kararı alabilir. Zira TTK'de ibranın zamanına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte, ibra kararı yönetim kurulunun yapmış olduğu faaliyetler sebebiyle onun sorumlu tutulmayacağına açıklanmasıdır. Bu faaliyetler de genel olarak bilançoda yer alır. Dolayısıyla ibra kararının alınabilmesi için bilançonun da görüşülmesi daha isabetli olur; ancak kanaatimizce bu durum, bilanço görüşülmeden ibra kararı alınamayacağı anlamına gelmez. Bu, alınacak olan ibra kararının sadece genel kurulda görüşülen konuyla ilgili etkisini doğuracağı anlamına gelir. Başka bir deyişle ibra kararı hem olağan genel kurul toplantısında hem de olağanüstü genel kurul toplantısında alınabilir⁷⁵; ancak bilanço görüşülmeksizin alınan ibra kararı, genel kurulun yönetim kurulunun yapmış olduğu faaliyetlerine ilişkin bilgisinin eksikliği sebebiyle sınırlı bir şekilde etkisini gösterecektir⁷⁶. Yönetim kurulu kendisine karşı açılacak bir sorumluluk davasında, bilançonun kapsamına giren olaylarla ilgili ibra edildiği savunmasında bulunamaz.

SONUÇ

Bilanço içerdiği bilgiler sebebiyle yönetim kurulunun ibrası ile bağlantılıdır. Bu bağlantının genel kurulun alacağı ibra kararına etkisi, bilançonun onaylanması veya onaylanmamasına göre şekillenmektedir. Buna göre usulüne uygun hazırlanmış bir bilançoyu onaylayan genel kurulun kural olarak ibra kararı da alması gerekir. Bunun için bilançonun TTK'ye ve KGK düzenlemelerine uygun olarak hazırlanmış olması şarttır. Buna karşılık, bu durum, bilançoyu onaylayan genel kurulun ibra kararı vermek zorunda olduğu anlamına gelmez; bilanço onaylanmasına rağmen alınan ibra etmeme kararının geçerli bir gerekçeye dayanması gerektiğini ifade eder.

⁷⁴ ARSLANLI, 1960, s. 198.

⁷⁵ WATTER/DUBS, 2001, s. 911; METZLER/SCHMUKI, 2001, s. 945; TANNER, 2018, Art. 698, N. 128; JENNY, 2012, § 8 N. 261; PULAŞLI, 2018, s. 2675.

⁷⁶ WATTER/DUBS, 2001, s. 911.

Genel kurul, bilançoıu onaylamamasına rağmen, yönetim kurulunu ibra edebilir; ancak alınacak ibra kararının geçerli bir gerekçeye dayanması gerekir. Aksi takdirde, bu karar aleyhine iptal davası ve ilgili kişiler aleyhine sorumluluk davası açılabilir. Bu davada da, bilanço delil olarak kullanılabilecek ve yönetim kurulu üyeleri ibra kararına dayanamayacaktır.

İbra kararı hem olağan genel kurul toplantısında hem de olağanüstü genel kurul toplantısında alınabilir; ancak bilanço olmaksızın alınan ibra kararı, genel kurulun yönetim kurulunun yapmış olduğu faaliyetlerine ilişkin bilgisinin eksikliği sebebiyle sınırlı bir şekilde etkisini gösterecektir.

KAYNAKÇA

- AKDAĞ GÜNEY, Necla, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016.
- AKDAĞ GÜNEY, Necla, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.
- AKSU ÖZKAN, Raziye, **Finansal Tabloların Tutulması ve Hukuksal Sonuçları**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.
- AKSU ÖZKAN, Raziye, “Türk Ticaret Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları Bağlamında Usule Uygun Tutulmuş Bilanço İçin Aranan Nitelikler”, **Mali Hukuk Dergisi**, Yıl: 2019, Cilt: 15, Sayı: 175, (s. 1461-1482). (AKSU ÖZKAN, 2019a)
- ANSAY, Tuğrul, “Anonim Şirketlerin Ehliyeti, İdare Meclisinin İbrası, İdare Meclisi Aleyhine Mesuliyet Davası ve Yargıtay Hukuk Genel Kurul Kararı”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Yıl: 1966, Cilt: 3, Sayı: 3, (s. 407-431).
- ARI, Zekeriyya, **Anonim Şirketlerin Denetimi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Ankara, 2019.
- ARSLANLI, Halil, **Anonim Şirketler, C. II-III Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller**, 3. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960.
- ATAN, Turhan, **Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1967.
- AYDEMİR, Fatih, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları”, **İlhan Özay’a Armağan**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Yıl: 2011, Cilt: 69, Sayı: 1-2, (s. 1075-1104).
- AYTAÇ, Zühtü, **Anonim Ortaklıklarda İbra**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982.
- BAHTİYAR, Mehmet, **Ortaklıklar Hukuku**, Güncellenmiş 14. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2020.
- BAHTİYAR, Mehmet, “Anonim Ortaklıkta İbraya İlişkin Bazı Sorunlar”, Prof. Dr. Mustafa Dural’ı Anma Sempozyumu Özel Sayı III, **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2018, Cilt: 6, Sayı: 1, (s. 101-109).
- ÇAMOĞLU, Ersin, **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu**, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.
- ÇELİK, Aydın, **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007.
- EISENRING, Marlen, **OR Kommentar Schweizerisches Obligationenrecht**, (der. Kostkiewicz, Jolanta Kren/Wolf, Stephan/Amstutz, Marc/Fankhauser, Roland), Orell Füssli Verlag, 3. Baskı, Zürich, 2016.

- FALCIOĞLU, Özgür M., “Anonim Şirket Finansal Tablolarında TTK 515 Kapsamında Dürüst Resim İlkesine Uygunluk ve İlkeye Aykırılığın Sonuçları”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2016, Cilt: 11, Sayı: 137-138, (s. 69-102).
- HELVACI, Mehmet, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu**, 2. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2001.
- HİRŞ, Ernst E., **Ticaret Hukuku Dersleri**, 3. Baskı, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1948.
- HOCHSTRASSER, Christian, **Die Rolle des Vergütungsausschusses nach der Umsetzung der Minder-Initiative**, (der. Forstmoser, Peter), Dike Verlag, Zürich/St. Gallen, 2016.
- İMREGÜN, Oğuz, **Anonim Ortaklıklar**, 3. Baskı, Gün Matbaası, İstanbul, 1974.
- JENNY, Daniel, **Abwehrmöglichkeiten von Verwaltungsratsmitgliedern in Verantwortlichkeitsprozessen**, (der. Forstmoser, Peter), Dike Verlag, Zürich/St. Gallen, 2012.
- KARAYALÇIN, Yaşar, **Muhasebe Hukuku**, 2. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1988.
- KIRCA, İsmail/ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal/MANAVGAT, Çağlar, **Anonim Şirketler Hukuku, C. 2/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2017.
- KORKUT, Ömer, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı (6012 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre)**, Karahan Kitabevi, Adana, 2012.
- METZLER, Lukas/SCHMUKI, Markus, **Voraussetzungen und Folgen der Déchargeerteilung der Generalversammlung an den Verwaltungsrat einer Aktiengesellschaft**, Aktuelle Juristische Praxis, Yıl: 2001, (s. 945-948), <https://www.swisslex.ch/de/> (erişim tarihi: 20.08.2020).
- MOROĞLU, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Yıl: 2001, Cilt: 21, Sayı: 2, (s. 5-12).
- MOROĞLU, Erdoğan, **Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuatı**, Beta Yayınevi, 7. Bası, İstanbul, 2001. (MOROĞLU, 2001a)
- MOROĞLU, Erdoğan, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 7. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014.
- ÖZKORKUT, Korkut, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Açısından Anonim Şirketlerde Bağımsız Denetim**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2013.
- POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin, **Ortaklıklar Hukuku I**, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.
- PULAŞLI, Hasan, **Şirketler Hukuku Şerhi**, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.

- REISER, Nina, **Durchsetzung heterogener börsengesellschaftsrechtlicher Normen**, Dike Verlag, Zürich/St. Gallen, 2017.
- SEVİLENGÜL, Orhan, **Genel Muhasebe**, 18. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2016.
- STUDER, Christoph D., **Haftpflichtkommentar Kommentar zu den schweizerischen Haftpflichtbestimmungen**, (der. Fischer, Willi/Luterbacher, Thierry), Dike Verlag, Zürich, 2016.
- ŞENER, Oruç Hami, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**, Gözden Geçirilmiş 4. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.
- ŞİMŞEK GÜZELSU, Sebile Zeynep, **Anonim Şirketlerde İbra**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
- TANNER, Brigitte, **Die Aktiengesellschaft, Generalversammlung und Verwaltungsrat. Mängel in der Organisation, Art. 698-726 und 731b OR**, (der. Handschin, Lukas), Schulthess Verlag, 3. Baskı, Zürich, 2018.
- TEKİNALP, Ünal, “Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir mi?”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Yıl: 1965, Cilt: 39, Sayı: 7-8-9, (s. 249-260).
- TEKİNALP, Ünal, **Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri**, 2. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1979.
- TURANLI, Hüsnü, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıkta İbra”, **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2014, Cilt: 2, Sayı: 2, (s. 101-135).
- UYSAL, Tolga/ŞENLİK, Mehmet, **Genel Muhasebe**, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- ÜÇİŞİK, Güzin/ÇELİK, Aydın, **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, C. 1, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.
- WATTER, Rolf/DUBS, Dieter, **Der Déchargebeschluss**, Aktuelle Juristische Praxis, Yıl: 2001, (s. 908-923), <https://www.swisslex.ch/de/> (erişim tarihi: 20.08.2020).
- YALÇIN, Erhan, **Uluslararası Finansal Raporlama**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2015.
- YARDIMCIOĞLU, Mahmut/DEMİREL ARICI, Nuray/ÖZER, Veli, “Araştırma-Geliştirme Harcamalarının ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların TMS-38, Tekdüzen Muhasebe Sistemi ve Sermaye Piyasası Kurulu Tebliği’ne Göre Muhasebeleştirilmesi İşlemlerinin Karşılaştırılması”, **Mali Çözüm Dergisi**, Yıl: 2008, Sayı: 85, (s. 43-58).
- YILDIZ, Şükrü, **Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989.